

i dag | kommentar

Lapp, finn og same

Norge var ivrig til å telle samer den gang de var lapper og finner. Begrepene forsvant med folketellingen i 1930, offisielt og fra offentlige dokumenter – om ikke annet.

Norge var ikke trygg på samers og kveners lojalitet til den norske nasjonalstaten. De kunne være en sikkerhetspolitisk risiko. Fornorskning av disse minoritetene var ett botemiddel. Folketellingene var et hjelpemiddel.

Ragnhild Rein Bore i Statistisk sentralbyrå (SSB) har skrevet en artikkel om samer og kvenner i eldre folketellinger, spesielt perioden 1845 - 1930. Hun skriver at de forteller en del om disse befolkningsgruppene, men at de også indirekte røper mye om dem som samlet inn og bearbeidet informasjonen - og den tiden de levde i.

Hun mener at de grundige tellingene i perioden 1845 - 1930 var begrunnet i sikkerhetspolitikk og et ønske om å «sivilisere» disse folkegruppene.

– De etniske minoritetene ble i statistikken plassert på siden av den øvrige befolkningen, skriver Bore og viser til folketellingen i 1910: Da fantes grupperingene «Finner og lapper. Hjemvendte norsk-amerikanere. Dissenter. Blinde, døve, sindssyke.»

– Her var alle grupper som falt utenfor normalen samlet i ett bind, utsortert og atskilt fra resten av befolkningen, skriver Ragnhild Rein Bore.

Einar Lie skriver i boka «Faktisk talt. Statistikkens historie i Norge» om spesiell bruk av individdata som ble innhentet.

– Navnelister over etniske minoriteter ble laget for bruk av andre myndigheter i perioden for den mest aggressive fornorskningspolitikken.

Tellingene er historie. Dermed må vi holdes oss til anslag som mener det i alt finnes 70.000 samer. 40.000 i Norge, 20.000 i Sverige, 7.500 i Finland og 2.500 i Russland.

Samemantallet er ett sted å gå for å finne informasjon om hvor mange samer det finnes i Norge. Mantallet omfatter bare en tredjedel av det antall man tror er samer i Norge. Ved valget i 2005 var 12.650 personer registrert i mantallet. Tall fra noen kommuner her i regionen:

FESTDAG: Sammen med 82 andre harstadsværinger er Barbro Hætta-Jacobsen og Kjell Erland Pedersen innskrevet i samemantallet. I dag er det samisk festdag for de 84 og alle andre samer i byen og omegn. Foto: Michelle Iselin Bjellmo

- Skånland 170
- Lavangen 89
- Harstad 84
- Gratangen 53
- Evenes 45
- Ibestad 2
- Bjarkøy 0

Disse tallene forteller hvem som virkelig er seg bevisst sin samiske herkomst og identitet.

Folketellingen i 1970 var den siste det ble gjort forsøk på å finne hvor mange norske borgerer som kunne defineres, eller definerte seg selv som samisk.

Undersøkelsen omfattet utvalgte kommuner og kretser i Nord-Norge.

Innbyggerne ble spurt om de selv hadde hatt samisk som førstespråk, om en eller flere av foreldrene/bestefordeldrene hadde hatt det – og til sist om vedkommende selv regnet seg som same.

Skånland er kommunen her i området med flest velgere i samemantallet. Skånland var også ved undersøkelsen i 1970 den som hadde flest samiske innbyggere:

- 359 oppga at de hadde samisk som sitt første talespråk.
- 562 sa at minst en av foreldrene hadde samisk som førstespråk.

- 433 svarte at de regnet seg selv som same.

Evenes hadde den gang 154 innbyggere som regnet seg som samer. For Harstad finnes det ikke tall fra 1970-undersøkelsen fordi byen, i likhet med flere av de andre nordnorske byene, var holdt utenfor. Staten regnet med at innslaget av samer var lite i disse kommunene.

Skal vi holde oss til samemantallet er antall samer fortsatt lavt i Harstad. Men vi formoder at ingen løper noen risiko med å skrive seg inn som same – slik de som en gang ble registrert som lapp og finn gjorde.

oro@ht.no
90884555

Odd Eriksen verrenn fylkesgrensen

Fylkesrådsleder Odd Eriksen (Ap) i Nordland proklamerer høylydt at han aldri har opplevd fylkesgrensen mot Troms som noe problem. Han har aldri hørt eller sett at noen andre har gjort det heller. Fylkesråden har helt åpenbare problemer med sin politiske hørsel og sitt gangsyn.

En hovedforklaring på at Evenes ikke har fått noen oppmerksomhet fra de politiske lederne i Nordland og Troms fylkeskommuner - og heller ikke fra Landsdelsutvalget, kan være beliggenheten.

Evenes ligger midt på grenselinja mellom de to fylkene og er dermed i praksis utkant i begge fylkene. Det reduserer oppmerksomheten fra fylkestopper som heller kjeler med Bodø og Tromsø, deres egne navle-

hull.

I mai i fjor forelå et dokument med navnet «Forsvaret - Fra kald krig til nordområdefokus». Dokumentet var utarbeidet av Landsdelsutvalgets forsvarspolitiske utvalg. Utvalgets leder var fylkesrådsleder Odd Eriksen og ett av medlemmene

Fylkesråden mangler både politisk gangsyn og hørsel i denne saken

hans kollega i Troms, partifellen Paul Dahlø.

Det er all grunn til igjen å bla gjennom de 30 sidene. De frsker opp forståelsen av hvorfor Eriksen ser bort fra alle argumenter som måtte være kritisk i forhold til Bodø - og positiv i forhold til Evenes som base for Forsvarets kampfly.

I dokumentet drøfter Eriksen, Dahlø og deres fire kolleger i utvalget ulike sider av kvalitetene ved Forsvarets baser og anlegg i nord.

I avsnittet om Luftforsvaret er Evenes overhode ikke nevnt. Dette står i skarp kontrast til Forsvarsstudie 07 fra forsvarssjef Sverre Diesen. Han har Evenes med som ett av de aktuelle lokaliseringssteder for jagerflyene. Diesen skriver som en av sine konklusjoner at Evenes er den beste operative løsningen for Forsvaret.

Det forsvarspolitiske utvalget til Odd Eriksen har en annen oppfatning av de fagmilitære forhold. Utvalget peker i dokumentet på luftoperative kvaliteter som en særlig kvalitet ved Bodøalternativet.

Vi ser også at Eriksen bagatelliserer advarslene mot økt flystøy og milliardene den kan fordyre Bodø med.

Vi kan begynne å bli enig med Eriksen. Fylkesgrensen er ikke det store problemet. For det heter Odd Eriksen.

Nye sykehuskutt

Når en politiker som Kjell Opseth ikke makter flere sykehuskutt, da er det virkelig alvor. Det er på tide med en innleggelse - av Sylvia Brustad.

pressens faglige utvalg
PFU

PFU er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund. Organet som har medlemmer fra presseorganisasjonene og fra allmennheten, behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål (trykt presse, radio, fjernsyn og nettpublikasjoner). Adresse: Rådhusgt. 17, pb. 46 Sentrum 0101 Oslo. Telefon: 22 40 50 40, faks: 22 40 50 55, e-post: pfu@presse.no

HAMNVIK:

Ny viltnemnd

Ibestad formannskap var skjønt enige i går om å oppnevne ei ny viltnemnd for kommunen. Ifølge ordfører Marit Johansen (Ap) skal den nye viltnemnda følge retningslinjene som er trukket opp i lovverket. Viltnemnda består av seks personer, og i dette tilfellet ble bare mannfolk valgt:

– Jeg forstår at du stiller spørsmål ved det, sier ordfører Marit Johansen til Harstad Tidende.

De seks som er valgt inn i viltnemnda er Ralf Karlsen, Steffan Normann, Per Ludvik Hansen, Lars Skog, Olav H. Olsen og Dagfinn Steffenrem.

Formannskapet skal være klageorgan i saker som gjelder viltnemnda.

600.000 kroner til Råfisklaget

Fylkesrådet i Nordland har vedtatt å innvilge et tilskudd på 600.000 kroner til Norges Råfisklag. Tilskuddet skal benyttes til Fondet for mottaksstasjoner i Nordland, som hjelper steder langs kysten der det ikke er grunnlag for drift av vanlig fiskeindustri.

Tips HT!

Telefon 77 01 80 01

– En hovedflystasjon vil rasere samiske bygder

IKKE GLAD: – Jeg er slettet ikke glad for at bygda mi skal ofres for noen skarve arbeidsplasser, sier sametingsrepresentant Susanne Amalie Andresen. Arkivfoto.

EVENES:

– Jardar Jensen har lagt bygda mi ut på salg for å få noen skarve arbeidsplasser til kommunen. Nok en gang er det samene det går mest ut over.

HANS VIKTOR ØYE

Det sier sametingsrepresentant Susanne Amalie Andresen.

Hun er ikke imponert over kampen som hele regionen kjemper for å få hovedflystasjonen til Evenes.

– Jeg er ikke enig i den rosenrøde fremstillingen. Evenes-alternativet har fått. For oss som bor i området rundt flystasjonen, både i umiddelbar nærhet og i området rundt, er det veldig bekymringsfullt å observere Jardar Jensen på promoteringstokt. Det er de samiske bygdene som igjen må ta belastningen, sier Andresen.

Redd for bygda

Hun frykter at både flystøy og annen forurensing vil føre til at det blir umulig å bo i bygdesamfunnet rundt flyplassen.

– Det er stort sett samiske bygder rundt flyplassen. På andre siden av Ofotfjorden er også Ballangsmark, som er rett i innflyginga til Evenes. De vil også føle flystøyen sterkt, sier Andresen.

Hun frykter resultatet blir tvangsflytting fra bygdene.

– Jeg er redd for bygda mi. Planen min var at jeg skulle komme tilbake dit å bosette meg der når jeg var ferdig med studiene. Slik det er nå, vet jeg ikke om det er verdt det. Jeg frykter bygda blir avfolket og lagt øde, sier Andersen.

Hun mener at Jensen ikke har noen rett til å selge se samiske bygdene på denne måten. I alle fall ikke nå før samerettsutvalget 2 har lagt fram sin innstilling.

– Da først vil vi vite hvem som har disposisjonsretten over de samiske områdene, sier Andersen.

Ingen vet

Ordfører Jardar Jensen mener det slett ikke er sagt at noen ofres for å få flyplassen.

– Dette vet verken Andersen eller jeg noe om før vi får flystøyrapporten på bordet, sier Jensen.

Han er heller ikke bekvem med påstandene om at det er den samiske befolkningen som må bære støyten for hovedflyplassen.

– Det er ikke bare samiske bygder som eventuelt blir berørt, sier Jensen.

Han inviterer både Andersen og den øvrige samiske befolkningen til torsdagens informasjonsmøte om hovedflystasjonen.

– Jeg forstår godt at folk kan være usikker. Vi håper på å kunne gi noen av svarene på dette møtet. Derfor ønsker jeg alle innbyggerne hjertelig velkommen til informasjonsmøtet på Samfunnshuset i Evenes, sier Jensen.

hvo@ht.no 905 87 776

KJØKKENKUPP HOS
Nettoline

BENKEPLATER
KUN 1 KR.

TORINO VALNØTT

Den mørke gløden gir kjøkkenet dybde. Kombinert med hvite overskap i høyglans blir kjøkkenet elegant og varmt.

Fantastisk tilbud fra lokale Nettoline-forhandlere

Drømmer du om et nytt kjøkken, bør du kikke innom Nettoline. Akkurat nå gir vi deg benkeplaten til 1 kr, så du sparer opptil 20 %. Hos oss er du garantert kvalitet og service i toppklassen. Vi er nemlig store på det nordiske markedet og kan tilby et svært stort utvalg til lave priser. Samtidig er våre forhandlere selvstendige, lokale næringsdrivende som gjør alt for å oppfylle dine kjøkkendrømmer.

Tilbudet gjelder ved kjøp av komplett kjøkken med min. 10 elementer, frem til 16. februar 2008.

Se vårt store utvalg av hvitevarer fra:

Electrolux AEG
ZANUSSI Husqvarna

Bt BYGGtorget
Vågsfjordbygg Harstad AS
Klubbholmen 2 - Telefon 77 05 75 55

Les mer på www.nettoline.no

nettoline
KJØKKEN BAD GARDEROBE

Säsongsöppning 8 februari!

Boende från 450 kr*/person

Skidåkning för alla!

- Pistat & affist
- Bästa skidskolan
- I Schmedjan finns allt du behöver för skidåkning

Mat & Nöje

- Skidåkarlunch i backen
- Religaste After Skia
- Matupplevelser på Lapplandia och på Meteorologen

Nyrenoverat boende

Skidåkarrommen & de små lägenheterna på hotellet är helt nyrenoverade, måste provas!
Boka nu...

RIKSGRÄNSEN

www.riksgransen.nu • +46 (0) 980-400 80

*Gäller sön-tors v 6-8 & 23-25, del i 4-bäddslägenhet.